

УДК 657.1

Толмач Анна Андріївна,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»
за спеціальністю «Облік та оподаткування»
Державний торговельно-економічний університет
Уманців Галина Вікторівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри «Обліку та оподаткування»,
Державний торговельно-економічний університет

ОБЛІКОВІ ОЦІНКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Запровадження воєнного стану в Україні з 24.02.2022 було вимушеною правовою відповіддю на військову агресію сусідньої країни. Господарська діяльність підприємств зазнає суттєвих ризиків з різних векторів – від неможливості здійснювати діяльність у зоні найбільшої військової небезпеки до проблем з логістикою та сировинними ринками. Водночас має місце і суттєва підтримка держави у відповідь на нові умови ведення бізнесу, адже економіка – це військовий тил, який обов'язково має працювати [1].

Наразі компанії мають переглянути всі сфери бухгалтерського обліку, які знаходяться під впливом невизначеності суджень та оцінок, зокрема: бухгалтерські оцінки, оцінки справедливої вартості, зменшення корисності активів, оцінка очікуваних кредитних збитків, облік хеджування, вплив на контрактні угоди та обтяжливі контракти, інші вимоги до розкриття фінансової звітності [2].

Облікова оцінка – наближене значення грошової суми за відсутності точних засобів вимірювання. Цей термін уживається щодо суми, яка оцінена за справедливою вартістю, у випадках, якщо є невизначеність оцінок, а також стосовно інших сум, які потребують оцінювання [3].

Облікова оцінка включає судження, що базується на найостаннішій наявній достовірній інформації; є важливою частиною складання фінансової звітності і не підриває її достовірності. Зміна облікової оцінки внаслідок виникнення нової інформації чи подальшого розвитку подій не є виправленням помилки.

Приклад: СТОВ "Аграрій" у жовтні 2021 року засіяло 30 % свого земельного банку озимою пшеницею. Половину із цих полів розташовано в регіоні активних бойових дій. Наприкінці березня 2022 року отримано інформацію, що посіви повністю втрачено, а частину площ заміновано. Справедливу вартість цих посівів, станом на 31.12.2021, оцінено в 1,2 млн грн. Даний випадок може бути розглянуто як втрату посівів від форс-мажору. Лист ТПП України від 28.02.2022 р. офіційно засвідчує, що військова агресія росії проти України є форс-мажором. Отже, виникає збиток від втрати очікуваного врожаю, який потрапляє до прибутків/збитків I кварталу 2022 року. Незважаючи на те що це посіви 2021 року, на звітність-2021 факт втрати не впливає, адже він спричинений подіями вже 2022 року (однак у разі суттєвості збитків слід описово розкрити їх суми та причини у розділі "Події після звітної дати" річного фінансового звіту за 2021 рік) [4].

Усі фінансові активи, для яких розраховуються очікувані кредитні збитки, вимагають оцінювати можливості дефолту для наступних 12 місяців, вплив невизначеності, пов'язаної з війною, може бути значним. Також вплив воєнних дій може бути триггером суттєвого підвищення кредитного ризику і спричинити визнання резерву на очікувані кредитні збитки для багатьох фінансових активів. Якщо компанія зупиняє виробництво або суттєво скорочує його рівень, значні обсяги постійних накладних витрат мають бути списані як витрати, а не капіталізовані, навіть якщо невелика кількість запасів продовжує вироблятися. Оцінка ймовірності можливості компанією відшкодувати вартість тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню, потребує врахування всієї наявної

інформації. Враховуючи дестабілізацію діяльності, прогнози будуть потребувати впровадження надзвичайно жорстких негативних змін [5].

Зменшення корисності - втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування. Основою для процедури зменшення корисності може бути прийнятий факт наявності відхилення величини залишкової вартості об'єкта основних засобів від найбільшої з двох оцінок: оцінки грошових надходжень від використання об'єкта або оцінки чистої вартості його реалізації. Про зменшення корисності активів можуть свідчити, зокрема: фізичне пошкодження активу; суттєві негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому оточенні; збільшення протягом звітного періоду ринкових ставок відсотка або інших ринкових ставок доходу від інвестицій; інші свідчення того, що ефективність активу є або буде гіршою, ніж очіувалося [6].

Література

1. Застосування облікових оцінок за МСФЗ в умовах воєнного стану. URL:<https://ibuh.info/osoblivosti-zastosuvannya-oblikovix-ocinok-za-msfz-v-umovax-voennogo-stanu-zvitnij-aspekt> (дата звернення 05.05.2022).
2. Як війна впливає на фінзвітність. URL:<https://news.dtki.ua/accounting/reposts/75705> (дата звернення 05.05.2022).
3. Облікові оцінки у звітності за МСФЗ з урахуванням ПКУ. URL:<https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ011148> (дата звернення 06.05.2022).
4. Особливості застосування облікових оцінок. URL:<https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ013762> (дата звернення 06.05.2022).
5. BDO Потенційний вплив спалаху коронавірусу на фінансову звітність. URL:<https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/potential-effects-of-the-coronavirus-outbreak-on-reporting-periods> (дата звернення 06.05.2022).
6. Зменшення/відновлення корисності ОЗ. URL:<https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/may/issue-43/article-44646.html> (дата звернення 06.05.2022).